

NEPREVE DENA PJESMA

VALERIJE EDITUO (oko 100.pr.n.e.)

VENERINA LUČ

Zašto bez potrebe nosiš, Filerajo, malenu baklju?
Pronaći lako ćeš put: svijetlit će srca nam plam.
Naime, bakljicu može silina ugasi vjetra
ili plahoviti dažd, blistavi nebeski slap.
Venerin oganj u srcu, osim boginje same,
neće ugasi već nikakva druga nam moć.

Preveo D. Škiljan

PRIJEVOD

TIT MAKCIJE PLAUT: ZGODA O ČUPU ili ŠKRTAC

Marginalija uz nedovršenu Plautovu komediju

U svjetskom ali i u domaćem književnom stvaralaštvu nerijetko se susrećemo s nedovršenim djelima. Katkada se svršetak izgubio, a ponekad ga autor nije dovršio. Tako nikada nećemo saznati kako bi završio Hašekov *Dobri vojak Švejk*, budući da je autor umro negdje u sredini pisanja četvrte knjige. Čak ni izvrsna nadopuna njegova kolege Karela Vaneka, koji je u svemu uspjelo podražavao Hašekov stil i dosjetke, ne može nadoknaditi gubitak.

Isto tako bi ostao u sredini nepotpun Gundulićev „Osman” da ga nije vješto nadopunio ban Mažuranić. A jednaka bi bila sudbina i Držićeva *Skupa*, čiji svršetak nije pronađen nego se izgubio. Marko Fotez, iskoristivši Držićev jezik i majstorske igre riječi, spasio je *Skup* da ne ostane torzo.

I jedna Plautova komedija, *'Aulularia'*, priča o loncu, s prastarom tematikom o skrptom starcu, nije završena. Teško je reći da li ju je Plaut uopće završio. Možda to nije stigao, možda ga je odvuкао drugamo neki drugi posao, a možda se i izgubio. U svim se izdanjima, pa i onim najpoznatijim kod Teubnera u Leipzigu, Plautov tekst prekida kad rob Strobil ne želi predati zlato pravome vlasniku, velikom škrcu Euklionu. No pustimo hipoteze drugima da o tome raspravljaju! Pustimo po strani i nagađanja na koga se Plaut ugledao, na kojega predstavnika takozvane nove antičke komedije. Sigurno je da su i Menandar i Difil i svi oni drugi, poznati i nepoznati, posegli za teatarski zahvalnim likom tvrđice.

Plautova *'Aulularia'* znatno odudara od ostalih njegovih komedija, kao što su *'Hvalisavi vojniki'*, *'Blizanci'*, *'Priče o kućnom strahu'* (*Mostellaria*) i od drugih. U *'Zgodi o čupu'* nedostaju standardni likovi Plautovih komedija. U njoj nema ni parazita, pa čak ni hetera, koje se oblatno miješaju u bračni život Plautovih junaka. No istoj komediji ne manjka mnogo zdravog humora, duhovite igre riječi, vedrine i ostalih blještavih zahvata Plautove scenske riječi.

U standardnim izdanjima (Teubner) nalazimo podjelu ove komedije u pet činova. Danas bi je trebalo podijeliti u dva dijela s pauzom nakon trećega čina, dakle prije četvrtoga.